

Sygn. akt IX Ga 494/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie IX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Przemysław Grochowski (spr.)

Sędziowie : Sędzia Sądu Rejonowego del.do SO Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Sędzia Sądu Okręgowego Beata Błotnik

Protokolant : Katarzyna Sawicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 marca 2016 roku w L.

sprawy z powództwa (...) P. C., Z. S., K. W., spółki jawnej w L.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w S.

o 2,517,53 złotych z odsetkami ustawowymi

na skutek apelacji pozwanego (...) spółce akcyjnej w S. od wyroku z dnia 19 lutego 2015 roku w sprawie VIII GC 1137/13 Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku

uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięć zamieszczonych w jego punkcie I i III, znosi postępowanie od dnia 5 lutego 2015 roku i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku do ponownego rozpoznania w tym zakresie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSR del do SO A. C. SSO P. G. SSO B. Błotnik

IX Ga 494/15

UZASADNIENIE

Powództwo dotyczyło zasądzenia od pozwanego kwoty 2.517,53 złotych z tytułu naprawienia szkody wyrządzonej w wyniku kolizji drogowej w pojeździe powodowej spółki przez sprawcę ubezpieczonego u strony pozwanej od odpowiedzialności cywilnej.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 1.814,43 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 17 maja 2013 roku do dnia zapłaty, jak też 840,80 złotych tytułem kosztów procesu i oddalił powództwo w pozostałej części. Wskazał, jako przesłanki swoje rozstrzygnięcia, że w dniu 2 grudnia 2012 r. doszło do kolizji drogowej, w wyniku której uszkodzony został pojazd marki H. (...) o nr rejestracyjnym (...) stanowiący własność poszkodowanej (...) Sp. Jawna. Do zdarzenia doszło z winy sprawcy objętego w dniu zdarzenia obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. W samochodzie marki H. (...) uszkodzeniu wskutek powyższego zdarzenia uległy: lewy bok pojazdu, zderzak tylny, hak holowniczy oraz ciągnięta przez pojazd przyczepka. Łącznie koszt przywrócenia przedmiotowego pojazdu do stanu sprzed przedmiotowego zdarzenia wyniósł kwotę 6385,45 zł. netto. Poszkodowany w celu usunięcia powstałych w pojeździe

na skutek zdarzenia uszkodzeń zwrócił się do (...) sp. z o. o., która dokonała jego naprawy. W wyniku naprawy pojazd został przywrócony do stanu z przed wypadku, a na rzecz poszkodowanego została wystawiona faktura z tego tytułu na kwotę 7 088, 55 zł netto. Z uwagi na fakt, że sprawca kolizji posiadał obowiązkowe ubezpieczenie i odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń, szkoda została niezwłocznie zgłoszona z żądaniem wypłaty odszkodowania z ubezpieczenia OC sprawcy szkody. W trakcie prowadzonego postępowania likwidacyjnego pozwany, w oparciu o przeprowadzoną przez siebie kalkulację kosztów naprawy przedmiotowego pojazdu, określił zakres uszkodzeń w pojeździe oraz ustalił wartość szkody, a następnie pismem z dnia 3 stycznia 2013 roku poinformował poszkodowanego, iż według jego ustaleń wysokość szkody wynosi 3981,66 zł. Następnie w wyniku weryfikacji swojego stanowiska w przedmiotowej sprawie, w piśmie z dnia 21 marca 2013r. przyznał dodatkowe odszkodowanie za szkodę w wysokości 598,36 zł. Podstawą ustaleń Sądu były wskazane w treści uzasadnienia dowody z dokumentów, dokumenty znajdujące się w aktach szkody, a także korespondencja stron, F VAT nr FV/BL/27/13, opinia biegłego sądowego J. W., czy też zeznania przesłuchanego w trybie art. 299 kpc powoda. Sąd oparł się w całości na sporządzonej przez biegłego J. W. opinii pisemnej, sporządzonej rzetelnie, w sposób zgodny z zasadami sporządzania opinii przez biegłych sądowych. Odpowiada ona wyczerpująco na wszystkie postawione przez sąd pytania, zaś ewentualne wątpliwości zgłoszone przez strony, zostały w przekonujący sposób wyjaśnione przez biegłego podczas rozprawy w dniu 05 lutego 2015 roku, w tym w szczególności związane z usunięciem uszkodzeń tylnego zderzaka. Opinia ta stała się podstawą ustaleń sądu w przedmiocie zakresu uszkodzeń i kosztów ich usunięcia, a tym samym wysokości szkody powstałej wskutek przedmiotowego zdarzenia. Sąd obdarzył także w całości wiarą zeznania złożone przez reprezentanta powoda, dotyczące samego przebiegu zdarzenia i powstałych w jego wyniku uszkodzeń w przedmiotowym pojeździe.

Na tym tle Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwo było uzasadnione w części, w pozostałej zaś jako niezasadne zasługiwało na oddalenie. Spór w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, dotyczył jedynie wysokości samej szkody, tj. zakresu uszkodzeń mających związek ze zdarzeniem z dnia 2 grudnia 2012 roku oraz rzeczywistych kosztów ich usunięcia, tj. przywrócenia pojazdu do stanu sprzed wypadku. Poza sporem pozostaje również fakt, iż pozwany, jako ubezpieczyciel sprawcy zdarzenia, na podstawie przepisu art. 822 kc obowiązany jest do jej naprawienia w pełnej wysokości. Jak wykazało przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe jedynie w niewielkim stopniu rację miał pozwany twierdząc, iż wartość szkody, w złożonej przez powoda fakturze VAT, została przez niego zawyżona. Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych rzeczywista wartość szkody w przedmiotowym pojeździe wyniosła 6385,45 zł netto. Biegły przedstawił co prawda w niniejszej sprawie dwie alternatywne wersje dokonania naprawy różniące się tym, iż jedna nieuwzględniała kosztów związanych z naprawą błotnika tylnego i zderzaka tylnego, jednak jak wynika to poczynionych ustaleń, naprawa tych elementów weszła w skład szkody. W tym zakresie stanowisko pozwanego, który nie uwzględniał naprawy tych elementów jest niezasadne. Ustalona na podstawie opinii biegłego wartość szkody odpowiadała, jak wskazywał Sąd, zasadzie określonej w przepisie art. 361 § 2 kc pełnej kompensacji szkody i nie powoduje bezpodstawnego wzbogacenia poszkodowanego kosztem ubezpieczyciela sprawcy przedmiotowego zdarzenia. Zasądzona na rzecz powoda od pozwanego kwota 1814,43 zł., stanowi w związku z tym różnicę pomiędzy rzeczywistą szkodą powstałą majątku powoda w wyniku zdarzenia z dnia 2 grudnia 2012 roku, a kwotą odszkodowania wypłaconą już przez ubezpieczyciela. W pozostałej części, tj. ponad w/w kwotę, powództwo zasługiwało na oddalenie. Za podstawę prawną żądania odsetek przyjął Sąd Rejonowy art. 481 § 1 kc, zgodnie z którym odsetki należą się wierzycielowi za sam fakt opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, a zatem należą się od dnia, w którym świadczenie to stało się wymagalne i powinno być zapłacone, zaś zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie lub 14 dni od ustalenia odpowiedzialności w szkodzie. Zasadne było zatem roszczenie o odsetki od zasądzonej kwoty; w pozostałej części, co do odsetek od kwoty 703,10 złotych, powództwo zostało oddalone.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania oparto na treści art. 100 zd. 1 k.p.c., w myśl którego w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Jako poniesione przez strony koszty procesu sąd przyjął: po stronie powoda: koszty reprezentacji przez pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości stawki minimalnej ustalonej na podstawie § 6 pkt. 3, przepisów rozporządzenia ministra sprawiedliwości

z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) w wysokości 600,00 zł, oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł. uiszczona opłata od pozwu w wysokości 126,00 zł. ,poniesione koszty opinii biegłego w wysokości 800,00 zł.; po stronie pozwanej : koszty reprezentacji przez pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości stawki minimalnej ustalonej na podstawie § 6 pkt. 3, przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) w wysokości 600,00 zł, oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł. ,poniesione koszty opinii biegłego w wysokości 350,92 zł. Wobec tego, że powód jest stroną wygrywającą w 72 %, zasądzono na jego rzecz od pozwanego łącznie kwotę 840,80 zł. tytułem zwrotu kosztów .

W apelacji wniesionej stroną pozwaną zaskarżyła ona wyrok w części co do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I i III i wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ewentualnie o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje, zarzucając : postępowania apelacyjnego, ewentualnie, zarzucając :

- naruszenie art.379 pkt 5 kpc w zw. z art.149§2 kpc w zw. z art.133§3 kpc poprzez pozbawienie pozwanej możliwości obrony swoich praw to jest niedoręczenie pełnomocnikowi pozwanej wezwań na posiedzenia i uniemożliwienie czynnego uczestniczenia w nich, zadawania pytań świadkom i stronom oraz składania wniosków dowodowych;

- naruszenie art.133§3 kpc poprzez pozbawienie pozwanej możliwości obrony swoich spraw, to jest niedoręczenie pozwanej odpisu opinii biegłego i uniemożliwienie zapoznania się z jej treścią oraz zgłoszenia do niej zarzutów, mimo istotnego znaczenia opinii biegłego dla rozstrzygnięcia w sprawie, co powoduje nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 kpc;

- naruszenie art.233§1 kpc poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego i przyjęcie że w skład szkody wchodzi naprawa błotnika tylnego i zderzaka tylnego, podczas gdy uszkodzenia tych części te nie mogły powstać w zdarzeniu wypadkowym;

- naruszenie art.233§1 kpc w zw. z art.278§1 kpc poprzez uznanie opinii biegłego za rzetelną i sporządzoną w sposób zgodny z zasadami w konsekwencji za wiarygodną, podczas gdy opinii ta wskazuje zawyżone koszty naprawy pojazdu powoda zważywszy na skale uszkodzeń oraz jego stan;

- naruszenie art.361§2 kc w zw. z art.824¹§1 kc poprzez przyznanie odszkodowania w wysokości wyższej od rzeczywiście poniesionej szkody.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, podnosząc brak doręczenia jej pełnomocnikowi odpisu pełnomocnictwa udzielonego adwokatowi T. P., jak też wskazując na prawidłowość sporządzonej opinii biegłego, wobec treści której brak udziału pozwanego w procesie nie miał żadnego wpływu na orzeczenie zapadłe w sprawie (k.470).

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja podlegała uwzględnieniu w zakresie pierwszego ze sformułowanych w jej treści wniosków wobec słuszności podnoszonego zarzutu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji.

Jak wynika z przebiegu postępowania, pierwsza rozprawa odbyła się w dniu 16 stycznia 2014 roku. Uczestniczył w niej osobiście przedstawiciel powodowej spółki oraz jej pełnomocnik. Od strony pozwanej nikt się nie stawił, przy czym o terminie tej rozprawy powiadomiona została prawidłowo sama strona oraz jako pełnomocnik – adwokat będący autorem odpowiedzi na pozew (k.348), który jednakże, wbrew art.89§1 kpc, nie wylegitymował się pełnomocnictwem

przy pierwszej podejmowanej przez siebie czynności procesowej, ja też nie został wezwany do usunięcia formalnego braku w tym zakresie.

W dniu 13 listopada 2013 roku wpłynęło pismo strony pozwanej informujące o zmianie pełnomocnika, które złożone zostało wraz z nowym pełnomocnictwem udzielonym w dniu 1 października 2013 roku (k.339). W konsekwencji uprzedniego już zawiadomienia o rozprawie poprzedniego pełnomocnika, którego umocowanie wykazywało omówione wyżej uchybienie przeczące skuteczności jego udzielenia, zaniechano zawiadomienia kolejnego pełnomocnika, w związku z czym strona pozwana nie była należycie reprezentowana na rozprawie w dniu 16 stycznia 2014 roku, kiedy to przeprowadzono dowód z zeznań świadka oraz dopuszczono dowód z opinii biegłego.

Po sporządzeniu opinii, wyznaczony został na dzień 5 litego 2015 roku kolejny termin rozprawy, o którym powiadomiono znowu jako pełnomocnika adwokata, który nie złożył pełnomocnictwa, i jemu też doręczono odpis opinii biegłego, jak też zaniechano powiadomienia pełnomocnika zgłaszającego później swój udział w sprawie. Na terminie tym doszło do przesłuchania biegłego w przedmiocie zarzutów podnoszonych przez stronę powodową, jak też przeprowadzono dowód z przesłuchania wyłącznie strony powodowej, pomimo braku uprzedniego wezwania w tym celu obu stron do stawienia się osobiście. Na rozprawę stawili się wówczas jeden ze współników powodowej spółki oraz jej pełnomocnik, natomiast nie był obecny nikt reprezentujący stronę porwaną. Wówczas też rozprawa uległa zamknięciu po czym doszło do ogłoszenia zaskarżonego wyroku.

Słusznie, w opisanym kontekście zdarzeń, strona pozwana podnosi, że nie została skutecznie powiadomiona o którymkolwiek terminie rozprawy, jak też nie została jej doręczona opinia biegłego. Nie można przy tym uznać argumentacji strony powodowej podważającej skuteczność udzielonego wtórnie pełnomocnictwa, skoro doręczenie nie jest wymogiem prawidłowości jego udzielenia, zaś poprawność zgłoszenia się pełnomocnika w sprawie pod względem wymagań z art.132§1 kpc została dochowana wobec załączenia do pisma wniesionego w dniu 13 listopada 2013 roku dowodu nadania pełnomocnikowi powódki przesyłki poleconej (k.344). Nadto, uwzględniając nawet ten aspekt, przy założeniu nieprawidłowości drugiego z pełnomocnictw, to o rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku nie została powiadomiona również sama strona, co, przy braku innego pełnomocnictwa, sprawia, że nie doszło w ogóle do zawiadomienia jej o tym terminie rozprawy.

W opisaney wyżej sytuacji, pozwana nie była zatem zawiadomieni prawidłowo o terminie zarówno pierwszej, jak i drugiej rozprawy, co zwłaszcza w drugim przypadku zważywszy na okoliczność, iż poprzedzał on bezpośrednio wydanie wyroku, prowadziło do pozbawienia jej prawa do obrony w tak przeprowadzonym procesie, i wypełniało przesłanki przewidziane w art.379 pkt 5 kpc prowadzące do nieważności postępowania. W art. 379 pkt 5 kpc przewidziano, że nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swoich praw. Utrwalone jest stanowisko, iż przesłanki te są spełnione wtedy, gdy strona wbrew swej woli, na skutek wadliwości proceduralnych sądu lub strony przeciwnej, nie mogła brać i faktycznie nie brała udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części, jeżeli skutki tych uchybień nie mogły być usunięte przed wydaniem w danej instancji wyroku (tak też orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975, z. 3, poz. 66; z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000, nr 12, poz. 220, z dnia 10 stycznia 2001 r.; I CKN 999/98, z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/00, postanowienie z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01). Sytuacja taka. Zachodzi, co znalazło wielokrotnie wyraz w poglądach judykatury, wtedy, gdy nieprawidłowości w doręczeniu zawiadomienia o terminie rozprawy, jedynej albo bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, uzasadniały odroczenie rozprawy, a sąd rozpoznał sprawę i wydał orzeczenie (tak też orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNC 1975, nr 5, poz. 84; z dnia 15 stycznia 1999 r., II CKN 139/98, z dnia 6 marca 2002 r., III RN 12/01, z dnia 8 stycznia 2004 r., I CK 19/03, z dnia 15 grudnia 2006 r., I PK 122/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 325; z dnia 7 lutego 2013 r., II CSK 325/12; z dnia 22 maja 2014 roku, IV CSK 545/13). Stwierdzenie, czy nastąpił stan odpowiadający nieważności wymaga jednak każdorazowo rozważenia konkretnych okoliczności sprawy. Niezbędne jest bowiem zbadanie, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz, czy pomimo tych warunków, strona mogła bronić swoich praw (tak też. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2008 r., V CSK 488/07, z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy wydał zaskarżony wyrok po przeprowadzeniu rozprawy pod nieobecność strony pozwanej, przy zaniechaniu powiadomienia jej skutecznie umocowanego pełnomocnika, jak też doszło pomimo uchybień w tym zakresie do zamknięcia rozprawy i ogłoszenia wyroku na terminie wyznaczonym do publikacji orzeczenia.

Wprawdzie udział w rozprawach i innych czynnościach podejmowanych w toku postępowania jest co do zasady prawem strony, niemniej obowiązkiem sądu jest zapewnienie stronie możliwości skorzystania z przysługujących jej uprawnień. Przepis art. 149 § 2 kpc nakazuje powiadomić stronę o posiedzeniu jawnym poprzez wezwanie lub ogłoszenie, przy czym stronie nieobecnej na posiedzeniu jawnym należy zawsze doręczyć zawiadomienie o kolejnym posiedzeniu.. Nie może więc być ocenione jako prawidłowe zawiadomienie dokonane w sposób odbiegający od reguł przewidzianych w art. 131 - 147 kpc a więc poprzez odstępianie od wymagań stawiany przez art.133§3 kpc. Z kolei przepis art.214§1 kpc wskazuje na konieczność odroczenia rozprawy w razie stwierdzenia nieprawidłowości w doręczeniu zawiadomienia.

Na tym tle przyjąć należało, że nieobecność reprezentanta strony pozwanej na rozprawie w dniu 5 lutego 2015 roku była spowodowana uchybieniami Sądu Rejonowego związanych z dokonaniem w prawidłowy sposób zawiadomienia o tym terminie. Zważywszy, że poprzedzał on bezpośrednio zamknięcie rozprawy i wydanie wyroku potrzeba zawiadomienia stron była istotna. Pomimo niezawiadomienia pełnomocnika pozwanej, ostatnia rozprawa nie została odroczone i ostatecznie ogłoszono zaskarżone orzeczenie.

W kontekście okoliczności sprawy, strona pozwana pozbawiona została w następstwie wskazanych uchybień udziału w całości postępowania dowodowego, a więc zasadniczej części procesu, gdy nie uczestniczyła w składaniu zeznań przez świadka słuchanego w sprawie, nie doszła do jej wiadomości treść opinii biegłego, które, jak wynika z argumentów zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, stanowiła decydujący czynnik prowadzący do uwzględnienia powództwa; pozbawiana została możliwość zgłaszania zastrzeżeń do tej opinii, wobec braku doręczenia zarówno tego dokumentu, jak i zarządzenia z dnia 16 października 2014 roku (k.396) oraz uczestniczenia w przeprowadzeniu dowodu z przesłuchania stron. Twierdzenie strony powodowej zamieszczone w odpowiedzi na apelację co do zbędności udziału strony pozwanej w procesie, pozostają w sprzeczności z zasadą kontrydiktoryjności procesu cywilnego, zaś zakładanie braku oddziaływania działań strony pozwanej w procesie, w tej sytuacji, gdy pozbawiona została realnego wpływu na przebieg jego przebieg i kształtowanie wyników sprawy, ma charakter gołosłowny i oderwany od okoliczności towarzyszących jej rozpoznaniu.

Zgodnie z art.386§2 kpc nieważność postępowania nakłada obowiązek uchylecia zaskarżonego wyroku w granicach zaskarżenia oraz zniesienia postępowania w zakresie objętym nieważnością. Przesłanki nieważności dotyczyły ostatniej rozprawy, poprzedzającej wydanie wyroku, gdyż jej zamknięcie wiązać się z definitywnym wyłączeniem po stronie pozwanej przedstawienia swojego stanowiska i zarzutów względem postępowania dowodowego; w tym zakresie doszło zatem do zniesienia postępowania.

Przy ponownym rozpatrywaniu sprawy Sąd Rejonowy podejmie dalsze postępowanie z udziałem strony pozwanej z zachowaniem prawidłowego zawiadomienia jej pełnomocnika zgłaszającego swój udział w sprawie i legitymującego się złożonym pełnomocnictwem. Niezbędne jest także prawidłowe wykonanie zarządzenia z dnia 16 października 2014 roku poprzez skierowanie odpisu opinii do właściwego adresata, a więc aktualnie umocowanego pełnomocnika strony pozwanej, i umożliwienie ustosunkowania się do treści opinii przez pozwany podmiot.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art.386§2 kpc, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł w oparciu o art.108§2 kpc.

SSO B.Łotnik SSO P. G. SSR del.do SO A. C.